



Ebubekir Sifil - Milli Gazete

mail@ebubekirsifil.com

'Arş'ın inlemesi' ve 'ip sarkıtma' hadisleri

Allah Teala'nın mekândan ve zamandan münezzehe olduğu hakikatinin Kur'an'dan, Sünnet'ten ve ma'kulattan delilleri vardır. Bu deliller Allah Teala'nın muhdes varlıklara ve cisimlere mahsus özelliklerden münezzehe olduğunu hiçbir şüpheye mahal bırakmayacak şekilde göstermektedir.

Bütün mahlukatı olduğu gibi, mekânı da yaratan Allah Teala'dır. O, yarattığı diğer varlıklara muhtaç olmadığı gibi, mekâna da muhtaç değildir. Eğer, "Allah Teala, ihtiyacı bulunmaksızın bir mekâna hulul etmiş, mesela Arş'a (üzerine yerleşip mekân tutmak anlamında) istiva etmiştir demenin ne sakıncası olabilir?" diye sorulacak olursa şöyle deriz: Bir mekânda yer tutmak cisimlere mahsus bir özelliktir. Dolayısıyla her ne ki bir mekânda bulunmaktadır; o kaçınılmaz olarak cisimdir.

Eğer "Mekânı yaratmadan önce O'nun zatını mekânla bağlantılı düşünemediğimiz halde, Arş'a istiva ettiğini haber verdikten sonra O'nun Arş'ın üzerinde olduğunu (mekân tutmak anlamında) söyleyebiliriz" denirse bu, O'nun, Arş'ı yarattıktan sonra cisimlere mahsus bir özelliğe büründüğünü -haşa- söylemek anlamına gelir. Bu ise kemal halinden nakıs hale intikal demektir ki, Allah Teala hakkında böyle bir şey tasavvur olunamaz.

Kur'an'da, "Secde et ve yaklaş"¹ buyrulur. Yani kul secde ederek Allah Teala'ya yaklaşacaktır. Keza Efendimiz (s.a.v) de, "Kulun Allah'a en yakın olduğu durum secde durumudur"² buyurmuştur. Eğer Allah Teala'nın belli bir yönde, mesela "yukarı" tarafta olduğunu söylemek doğru olsaydı, bu nasslar muvacehesinde -haşa- O'nun aşağı cihette olduğunu söylemesi icap ederdi! Çünkü kul, Allah Teala'ya ancak yüzünü en aşağı seviye olan yer seviyesine indirdiğinde yaklaşabilmektedir!

Öte yandan bir kısım Kur'an ayetlerin zahirinden hareketle Allah Teala'nın "semada" olduğunu söyleyenler, neden başka bir kısım ayetlerin zahirini görmezden gelmektedir?

Mesela Hz. İbrahim (a.s), "Ben Rabbime gidiyorum"³ diyerek Filistin toprağına gitmişti. Allah Teala'nın orada olduğunu mu söylememiz gerekiyor? Keza Hz. Musa (a.s)'a dağın sağ yanından⁴ ve vadinin sağ yanındaki bir ağaçtan⁵ seslenen Allah Teala'nın oraları mekân tuttuğunu mu söylemeliyiz?

Bunları söylemek ne kadar abes ise, Allah Teala'nın zatiyla semada olduğunu veya Arş'ın üzerini mekân tuttuğunu söylemek de o kadar abestir.

Allah Teala'ya mekân tayin edenler, "kâinatın/alemin" nerede olduğu sorusuna da cevap vermelidirler. Evet, "alem nerededir?" Alemin yaratıcısına mekân tayin etme cür'etini gösterdiği halde, O'nun yarattığı aleme mekân tayin etmekte acze düşen akıl nasıl bir akıldır?..

İmam Ebû Hanîfe'nin, "Din'de fıkıh ahkâmda fıkıhtan daha üstündür/önemlidir" mealindeki sözünü iyi anlamak zorundayız. Bu söz bize, itikadî sahada derinlemesine teemmül ve iyi kavrayış anlamında bir "tefakkuh" faaliyeti yapılması gerektiğini ihtar ediyor. Öyle olmasaydı, itikada taalluk eden ayet ve hadisleri zahiri üzere anlar, öyle iman eder ve "Din'de fıkıh" faaliyetine hiçbir şekilde ihtiyaç duymazdık değil mi?

1) 96/el-Alak, 19.

2) Müslim, "Salât", 215.

3) 37/es-Sâffât, 99.

4) 19/Meryem, 52.

5) 28/el-Kasas, 30.